

İran Türkiye'yi oyuna getirdi

Gazeteler, anlaşmaya rağmen İran'a yaptırım öngören tasarının Güvenlik Konseyi'ne getirilmesinin Türkiye ve Brezilya'da hayal kırıklığı yarattığını yazdı

İran'ın nükleer programından kaynaklanan uranyum zenginleştirme sorununun çözümü için Türkiye ve Brezilya'nın girişimiyle anlaşmaya varılmasının ardından ABD'nin yeni yaptırım tasarısı taslağını BM Güvenlik Konseyi'ne sunması uluslararası basında geniş yankı buldu. Yaptırım tasarısı kararının Türkiye ve Brezilya'yı hayal kırıklığına uğrattığı ve İran'ın bu iki ülkeyi oyuna getirdiği yorumları dikkat çekti.

New York Times (ABD): Başyazısında, "Brezilya ve Türkiye uluslararası alanda daha büyük roller üstlenmek istiyor. Aynı zamanda İran'la çatışmadan kaçınmak istiyorlar. Bu arzularına saygı gösteriyoruz. Ancak neredeyse diğer herkes gibi onlar da İran'ın oyununa geldi" diye yazdı.

Wall Street Journal (ABD): Amerikan Dışişleri Bakanı Hillary Clinton'ın Çin ve Rusya'yı yaptırımlar konusunda ikna ederek "İran konusunda bir fiyaskoya uğramaktan kurtulduğunu" yazdı. Türkiye ve Brezilya'nın yeni yaptırımlar lehine oy kullanmasının beklenmediğini vurgulayan gazete, bunun tasarının kabul edilmesini önlemeyeceğini, ancak BM Güvenlik Konseyi'nden oybirliğiyle yaptırım kararı çıkmamasının bile İran için başlı başına bir zafer anlamına geldiğini kaydetti.

Washington Post (ABD): "Brezilya ve Türkiye, Clinton'ın açıklamasına fena bozuldu. Tepkileri, tasarısı konusunda oybirliği çabaları için potansiyel zorluklar anlamına geliyor" diye yazdı. Gazete, Tahran Üniversitesi Kuzey Amerika Etütleri Bölümü Başkanı Mohammed Marandi'nin, "ABD, Türkiye ve Brezilya'nın yüzlerine tokat attı ve sonra tükürdü" şeklindeki sözlerine de yer verdi.

Guardian (İngiltere): "Taslak kararı büyük güçlerden diğer ülkelerin müzakere çabalarına diplomatik bir tokat olarak yorumlanabilir. Ancak bu yeni çok kutuplu dünyada Barack Obama'nın bunu yapabileceği lüksü yok. Türkiye, Ortadoğu'da diplomatik güç olarak yükseliyor" diye yazdı. Gazete, Türkiye ve Brezilya'nın yaptırım tasarısı kararı yüzünden hayal kırıklığına uğradığını belirtti.

Financial Times (İngiltere): "Clinton, Türkiye-Brezilya mutabakatına saldırıyor" diye yazan gazete, Hillary Clinton'ın "Türk-Brezilya anlaşmasına yönelik eleştirilerinin, dünya sahnesinde var olan ve yükselen güçler arasındaki gerilimin bir işareti olduğunu" bildirdi.

Le Monde (Fransa): Başyazısında, anlaşmayla, "Türkiye ve Brezilya'nın, BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerine, 2010'da dünya düzenini keyiflerinde yönetmelerine izin vermeyecekleri mesajı verdikleri" yorumu yapıldı.

YAPTIRIMLAR

Birleşmiş Milletler (BM) Güvenlik Konseyi'ne sunulan yeni yaptırım tasarısı taslağı, doğrudan İran'ın nükleer programını ve silah sektörünü hedef alıyor. 10 sayfalık taslakta yer alan kilit önemdeki maddelerden bazıları şunlar:

- İran'ın, uranyum madeni çıkarılması, zenginleştirilmesi, yeniden işlenmesi; nükleer malzeme ve teknoloji üretimi ve kullanımı; ağır su faaliyetleri ve nükleer silah taşıyabilen balistik füze teknolojisi konusunda yabancı yatırım yapması yasaklanacak.
- İran'a, savaş tankı, savaş uçağı, füze sistemleri gibi sekiz kategorideki ağır silahların satışına yasak getirilecek.
- Yabancı ülkelerin İran'a bu silahlar konusunda teknik eğitim vermesi, maddi destek sağlaması yasaklanacak.
- İran'ın, nükleer silah taşıyabilen balistik füzelerle ilgili her türlü faaliyeti yasa dışı kabul edilecek.
- Yasaklı kargo taşıdığından şüphelenilen gemilerde arama yapılması istenecek.
- İran'ın nükleer faaliyetlerine katkıda bulunduğundan şüphelenilen mali işlemler bloke edilecek.

'BU İLK BASAMAK'

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, ABD Başkanı Barack Obama ve Rusya mevkidaşı Vladimir Putin'e İran'la yapılan anlaşmanın detayları hakkında bilgi verdi ve bunun ilk basamak olduğunu söyledi. Başbakanlık Basın Merkezi'nden yapılan yazılı açıklamaya göre, Başbakan Erdoğan, ABD Başkanı Barack Obama ile 1 saat süren bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi.

Erdoğan görüşmede, "Türkiye olarak, hem müttefiklerimizle, hem de bölgemizdeki barış ve istikrar ihtiyacı nedeniyle ulusal menfaatlerimize uygun bir çaba içerisindeyiz. Bölgemizde asla nükleer silah istemiyoruz. Yayınlanan deklarasyon karşılıklı güven ortamının geliştirilmesi açısından önemli bir adımdır. Türkiye bu anlaşmada verilen sözlerin tutulmasını yakından takip edecektir. Türkiye ve ABD temel stratejik, dost ve sizin deyiminizle 'model ortak' olarak birbirine güvenmeli ve destek olmalıdır" dedi. Obama ise, "1.5 yıldır sizinle gerçek dostluk içinde işbirliği yaptık. Sizin bu süreci diplomatik yoldan çözmeye isteğinizi de çok iyi anlıyorum. Sorunun diplomasi ve varılan anlaşmalar çerçevesinde çözülmesini umut ediyoruz, aksi takdirde BM Güvenlik Konseyi'nin İran konusunda alacağı kararları uygulamaya kararlıyız" diye konuştu.

Putin'le telefon görüşmesinde Erdoğan, "Kaydedilen bu gelişme, karşılıklı güven ortamının geliştirilmesi bakımından önemli bir adımdır. Bu adımın İran'ın nükleer programına ilişkin sorunun bütünüyle çözümü için bir basamak teşkil ettiğini düşünmekteyim" dedi. Putin de, Türkiye'nin bir süredir devam ettirdiği çalışmaların diplomasiye çok önemli katkı sağladığını belirtti. Putin, BM Güvenlik Konseyi'nde İran'a yönelik bir karar alınması için görüşmelerin devam ettiğini söyledi.